

Zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným

15.4.2015, Mgr. Markéta Káninská, Zdroj: Verlag Dashöfer

§

Právní úpravu zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným nalezneme v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, a to především v ustanovení § 216 až 232 ZOK. Souvisejícími ustanoveními jsou dále zejména ustanovení § 15, § 17, § 19 až 22, § 25 odst. 2, § 26 až 29, § 142 až 144, § 150 a § 151, § 171 až 173 a § 190 odst. 2 písm. b) ZOK.

Základní kapitál

Základním kapitálem společnosti s ručením omezeným se rozumí **peněžní vyjádření souhrnu všech vkladů všech společníků**. Základní kapitál tedy není označením pro majetek vložený zakladateli při založení nebo společníky (či budoucími společníky) při zvýšení základního kapitálu do společnosti, ale pouze peněžní vyjádření hodnoty tohoto majetku. **Základní kapitál musí být vždy vyjádřen v jednotkách české měny.**

Oproti úpravě obsažené v obchodním zákoníku, bylo s účinností od 1. 1. 2014 upuštěno od stanovení minimální hranice základního kapitálu. Nově je definována toliko minimální výše vkladu jednoho společníka, která činí, není-li v zakladatelském dokumentu uvedeno něco jiného, **1 Kč**. Od výše vkladu se posléze odvíjí i výše základního kapitálu. **Nově jsou tedy připuštěny i společnosti se základním kapitálem ve výši 1 Kč.** Horní hranice výše základního kapitálu stanovena není.

Výše základního kapitálu, jakož i výše vkladu každého ze společníků, včetně způsobu a lhůty stanovené pro splnění vkladové povinnosti, jsou obligatorními náležitostmi každé společenské smlouvy, resp. zakladatelské listiny společnosti s ručením omezeným. Proto také zvýšení základního kapitálu společnosti představuje současně změnu zakladatelského dokumentu společnosti.

Orgán oprávněný rozhodnout o zvýšení základního kapitálu

V rámci organizační struktury společnosti s ručením omezeným je rozhodování o změnách výše základního kapitálu, tedy i **rozhodování o zvýšení základního kapitálu společnosti svěřeno do výlučné působnosti nejvyššího orgánu společnosti, tedy valné hromady**. Rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu spadá do skupiny rozhodnutí, jejichž důsledkem je změna společenské smlouvy ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, proto se **k přijetí takového rozhodnutí vyžaduje souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků**, nestanoví-li společenská smlouva vyšší počet hlasů. Současně se takové rozhodnutí osvědčuje veřejnou listinou, tedy notářským zápisem.

Jednočlenná společnost

!

Má-li společnost pouze jediného společníka, nekoná se valná hromada a působnost valné hromady vykonává tento jediný společník. Ten také zcela samostatně rozhoduje o zvýšení základního kapitálu společnosti. **Rozhodnutí jediného společníka o zvýšení základního kapitálu musí splňovat stejné formální požadavky jako rozhodnutí valné hromady, tedy i takové rozhodnutí musí mít formu notářského zápisu.**

Účinky zvýšení základního kapitálu

K zásadní změně dochází, pokud jde o **účinky** zvýšení základního kapitálu. Ty se liší podle toho, zda jde o efektivní nebo nominální způsob zvýšení základního kapitálu.

U efektivního zvýšení základního kapitálu (zvýšení prostřednictvím převzetí vkladové povinnosti ke zvýšení stávajících vkladů nebo k novému vkladu) **nastávají účinky zvýšení již okamžikem převzetí vkladové povinnosti a vnesením, resp. splacením její předepsané části**, není-li v rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu uvedeno pozdější datum. Nejzazším datem však může být toliko datum zápisu změny výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

U nominálního zvýšení základního kapitálu (zvýšení z vlastních zdrojů) a **u kombinovaného zvýšení základního kapitálu** (kombinace efektivního a nominálního zvýšení základního kapitálu) **nastávají účinky zvýšení až zápisem nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.**

Kdy je a kdy není možné zvýšení základního kapitálu

Základní kapitál společnosti je možné zvýšit jak peněžitými, tak nepeněžitými vklady. Pro oba druhy vkladů stanoví ZOK jistá omezení.

Zvýšení základního kapitálu peněžitými vklady je přípustné teprve v okamžiku, kdy **jsou všechny dosavadní peněžitě vklady společníků zcela splaceny**, a to bez ohledu na to, je-li již jejich splacení zapsáno v obchodním rejstříku (nepeněžitě vklady musí být zcela splaceny před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, pokud tímto zápisem společnost vzniká, nebo před zápisem samotného zvýšení základního kapitálu společnosti do obchodního rejstříku, k němuž dochází za trvání existence společnosti, vždy), **ledaže se při zvýšení základního kapitálu vytvářejí nové podíly.**

Zvýšit základní kapitál nepeněžitými vklady je sice možné i v případě, kdy peněžitě vklady zcela splaceny nejsou, ovšem v takovém případě má jednatel povinnost zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vklady obhájit před valnou hromadou. Jednatel totiž musí předložit valné hromadě písemnou zprávu, ve které uvede důvody pro zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vklady a odůvodní částku, která se započítává na emisní kursy. Zvýšit základní kapitál je možné pouze nepeněžitými vklady, které schválila valná hromada společnosti.

Splacení vkladů do základního kapitálu

Peněžitě vklady ke zvýšení základního kapitálu společnosti již nemusí být spláceny na zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, jako tomu bylo do konce roku 2013. Je to dáno tím, že ustanovení § 23 odst. 1. ZOK, který upravuje povinnost splácet peněžitě vklady na účet banky či spořitelního a úvěrního družstva při založení společnosti, se dle ustanovení § 29 ZOK na zvyšování základního kapitálu nepoužije. **Peněžitě vklady při zvyšování základního kapitálu tak lze splácet jak na běžný podnikatelský účet společnosti, tak i v hotovosti do pokladny** (ovšem v takovém případě je třeba respektovat omezení plynoucí ze zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti).

ZOK rovněž v případě peněžitých vkladů opustil stanovení minimálního rozsahu splacení vkladů před podáním návrhu na zápis zvýšení do obchodního rejstříku. Lhůta pro splnění vkladové povinnosti se uvádí toliko v prohlášení o převzetí vkladové povinnosti a její délka je zpravidla dána společenskou smlouvou (případně vyplývá z ustanovení § 150 odst. 1 ZOK), přičemž nesmí překročit dobu pěti let. To platí i v případě, kdy má společnost pouze jediného společníka a kdy tedy obchodní zákoník trval na úplném splacení všech vkladů před podáním návrhu na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

U nepeněžitých vkladů k žádným změnám nedošlo. Nepeněžitým vkladem může být jen majetek, jehož hospodářská hodnota je zjištělná (tj. penězi ocenitelná). Vklady spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb jsou i nadále zakázány. Obdobně nelze jako nepeněžitý vklad poskytnout pohledávku vůči společnosti, tato pohledávka však může být smluvně započtena proti pohledávce společnosti na splnění vkladové povinnosti, bude-li s tím valná hromada společnosti souhlasit (ani v takovém případě však nejde o nepeněžitý vklad, nýbrž o splacení peněžitě vkladu započtením - pozn.).

Jak se zjišťuje hodnota nepeněžitě vkladu

Hodnota nepeněžitě vkladu se primárně určuje **na základě znaleckého posudku** zpracovaného znalcem vybraným ze seznamu znalců vedeného podle zákona o znalcích a tlumočnících. Do konce roku 2013 bylo nutné, aby znalece za tímto účelem jmenoval soud. ZOK tento požadavek opouští a znalece tak vybírá jednatel společnosti.

Výjimky z povinnosti oceňovat nepeněžitý vklad posudkem znalce

Při zvyšování základního kapitálu společnosti s ručením omezeným se mohou přiměřeně použít i ustanovení § 468 až 473 ZOK, které upravují **výjimky z povinnosti oceňovat nepeněžitý vklad posudkem znalce**. Splní-li společnost zákonem stanovené podmínky, nemusí nutně za účelem stanovení hodnoty nepeněžitého vkladu nechávat zpracovat znalecký posudek.

Bude-li předmětem nepeněžitého vkladu **investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu** a rozhodne-li tak jednatel společnosti, **použije se při určení jeho ceny vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody na regulovaném trhu s tímto cenným papírem nebo nástrojem za posledních šest měsíců**.

Bude-li předmětem nepeněžitého vkladu **jakýkoli jiný majetek**, než investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu, a rozhodne-li tak opět jednatel společnosti, **použije se pro určení jeho ceny jeho reálná hodnota stanovená obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných standardů a zásad oceňování za posledních šest měsíců před vnesením vkladu**. Takovým obecně uznávaným nezávislým odborníkem může být například renomovaná realitní kancelář s dlouhodobými zkušenostmi na realitním trhu.

Dalším náhradním způsobem ocenění je **stanovení ceny podle reálné hodnoty majetku vykázané v účetní závěrce za účetní období předcházející rozhodnutí valné hromady o nepeněžitém vkladu**, pokud o takovém majetku společník či budoucí společník účtuje a pokud taková účetní závěrka byla ověřena auditorem s výrokem bez výhrad.

Zvolí-li společnost některý z náhradních způsobů ocenění nepeněžitého vkladu, je také povinna po přijetí rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu **zveřejnit v Obchodním věstníku před vnesením nepeněžitého vkladu oznámení s následujícími údaji**:

- popisem nepeněžitého vkladu a datem přijetí rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu,
- cenou nepeněžitého vkladu, způsobem jeho ocenění, popřípadě i použitými metodami a odůvodněním, jak znalec k tomuto ocenění dospěl,
- vyjádřením, zda cena nepeněžitého vkladu odpovídá hodnotě podílu, který má být za tento nepeněžitý vklad získán,
- sdělením, že nenastaly výjimečné nebo nové okolnosti, které by mohly původní ocenění ovlivnit.

Společnost je dále povinna založit do sbírky listin ve lhůtě jednoho měsíce po vnesení nepeněžitého vkladu prohlášení obsahující výše uvedené údaje.

Vnášení (splácení) nepeněžitých vkladů

Nepeněžitě vklady musí být vneseny (splaceny) před podáním návrhu na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Způsob vnášení se liší v závislosti na předmětu nepeněžitého vkladu.

a) Je-li nepeněžitým vkladem **nemovitá věc**, je předmět vkladu vnesen tak, že **kladatel předá společnosti nemovitou věc a současně písemně prohlášení o vnesení nemovité věci s úředně ověřeným podpisem**. Vlastnické právo ke vkládané nemovité věci nabývá společnost až vkladem práva do příslušného katastru nemovitostí na základě shora uvedeného písemného prohlášení vkladatele. V případě, že na společnost nepřejde vlastnické právo k předmětu nepeněžitého vkladu, ačkoli je nepeněžitý vklad považován za vnesený, je společník, který se k poskytnutí takového nepeněžitého vkladu zavázal, povinen zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích. Naproti tomu společnost je povinna společníkovi vrátit předmět nepeněžitého vkladu, který převzala, s výjimkou případu, kdy je povinna předmět nepeněžitého vkladu vydat oprávněné osobě (např. v případě odcizené věci jejímu skutečnému vlastníkovi).

b) V ostatních případech (např. závod nebo jeho část, pohledávka, movitá věc atp.) je předmět vkladu vnesen **účinností smlouvy o vkladu uzavírané vkladatelem se společností**.

Způsoby zvýšení základního kapitálu

ZOK zachoval oba dva způsoby zvýšení základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, a to efektivní zvýšení základního kapitálu a nominální zvýšení základního kapitálu.

Efektivním zvýšením základního kapitálu se rozumí zvýšení základního kapitálu novými vklady (peněžitými i nepeněžitými), které se realizuje buď tím, že do společnosti vstoupí nový společník, který převezme vkladovou povinnost k novému vkladu, anebo tím, že stávající společníci společnosti převezmou vkladovou povinnost ke zvýšení svých dosavadních vkladů nebo k novým vkladům (je-li umožněna pluralita podílů).

Nominální zvýšení základního kapitálu společnosti představuje zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti a jde o pouhou účetní operaci, v rámci které dochází k přesunu částek mezi položkami pasiv rozvahy společnosti (např. určitá částka z položky pasiv – zisku se přesune do jiné položky pasiv – základního kapitálu).

Oba tyto způsoby však nutně předpokládají rozhodnutí valné hromady (resp. jediného společníka v působnosti valné hromady) o zvýšení základního kapitálu společnosti.

Přednostní právo společníků

Dochází-li ke zvýšení základního kapitálu společnosti peněžitými vklady, **mají ze zákona stávající společníci přednostní právo k převzetí vkladové povinnosti. Vkladové povinnosti jsou společníci oprávněni převzít v poměru podle výše svých podílů**, ledaže si všichni společníci dohodnou jiný rozsah a podmínky využití přednostního práva. Odlišné podmínky využití přednostního práva může stanovit rovněž společenská smlouva, která dokonce může přednostní právo společníků i zcela vyloučit. Pokud si společník přeje svého přednostního práva využít, musí tak učinit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak do jednoho měsíce ode dne, kdy se dověděl o rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu, resp. o rozhodnutí o zvýšení základního kapitálu přijatém mimo valnou hromadu. Pokud si společník naopak nepřeje participovat na zvýšení základního kapitálu společnosti, zůstane v této lhůtě buď nečinný, nebo se může svého přednostního práva vzdát. **Vzdání se přednostního práva lze učinit buď prohlášením přímo na jednání valné hromady, nebo písemně mimo valnou hromadu s úředně ověřeným podpisem.**

Nevyužije-li některý ze společníků svého přednostního práva k převzetí vkladové povinnosti nebo se tohoto práva vzdá, může se souhlasem valné hromady převzít vkladovou povinnost až do výše navrženého zvýšení základního kapitálu též kterýkoliv společník. Nepřevezme-li vkladovou povinnost žádný ze společníků společnosti, může se souhlasem valné hromady převzít vkladovou povinnost kdokoli.

Svolání valné hromady rozhodující o zvýšení základního kapitálu

Prvním krokem zahajujícím proces zvýšení základního kapitálu není rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu (byť je toto rozhodnutí v daném procesu nejdůležitější), nýbrž pozvánka na tuto valnou hromadu, která má společníky seznámit se záměrem společnosti zvýšit základní kapitál.

S příchodem ZOK se zpřísnily požadavky na obsahové náležitosti pozvánky na valnou hromadu. Od 1. 1. 2014 musí totiž pozvánka na valnou hromadu vedle standardních údajů² obsahovat rovněž **návrh usnesení valné hromady**. Proto se obsah pozvánky bude de facto krýt s obsahem rozhodnutí valné hromady.

Pozvánku na valnou hromadu s výše uvedeným obsahem je svolavatel (typicky jednatel společnosti) povinen zaslat všem společníkům na adresu uvedenou v seznamu společníků (případně oznámit jiným způsobem uvedeným ve společenské smlouvě), to vše **ve lhůtě alespoň 15 dnů před konáním valné hromady**. Společenská smlouva může tuto lhůtu upravit odlišně od zákona, tj. zkrátit nebo prodloužit.

Usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu

Obligatorními náležitostmi každého usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti jsou:

- částka, o kterou má být základní kapitál společnosti navyšován,
- lhůta pro převzetí vkladové povinnosti,
- určení druhu podílů, případá-li nový vklad společníka na nový podíl,

- popis nepeněžitého vkladu a částka, která se započítává na emisní kurs společníka, určená na základě znaleckého posudku nebo náhradním způsobem ocenění,
- lhůta pro odevzdání kmenového listu nebo pro převzetí kmenového listu, jsou-li podíly představovány kmenovými listy.

Valná hromada společnosti rozhodující o zvýšení základního kapitálu je schopna se usnášet, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů, ledaže společenská smlouva určuje jiné kvorum. **Rozhodnutí valné hromady se pak přijímá alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků a osvědčuje se notářským zápisem.**

Co je nutné k převzetí vkladové povinnosti

Vkladová povinnost se přebírá písemným prohlášením, které musí obsahovat:

- identifikaci obchodní společnosti a zájemce o převzetí vkladové povinnosti,
- výši vkladu připadající na nový podíl a výši nového podílu, případně částku zvýšení vkladu připadající na dosavadní podíl a výši tohoto podílu a případné vkladové ážio,
- popis nepeněžitého vkladu a částku, která se započítává na emisní kurs společníka, určenou na základě znaleckého posudku (případně dle náhradního ocenění),
- lhůtu pro splnění vkladové povinnosti,
- prohlášení budoucího společníka o tom, že přistupuje ke společenské smlouvě společnosti, neboť ustanovení § 209 odst. 1 ZOK se v případě zvyšování základního kapitálu nepoužije.

Podpis zájemce na prohlášení musí být úředně ověřen. Prohlášení nabývá účinnosti okamžikem jeho doručení společnosti.

Dochází-li ke splnění vkladové povinnosti započtením vzájemných pohledávek upisovatele a společnosti, musí být dohoda o započtení uzavřena ještě před podáním návrhu na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku.

Kdy je nominální zvýšení základního kapitálu přípustné

Valná hromada společnosti může rozhodnout o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti vykázaných ve schválené řádné, mimořádné nebo mezitímní účetní závěrce ve vlastním kapitálu společnosti, **nejsou-li tyto zdroje účelově vázány**. Jak již bylo shora uvedeno, jedná se o pouhou účetní operaci, spočívající v přesunu částek v rámci položek pasiv rozvahy společnosti. **Zvýšení základního kapitálu však nemůže být vyšší, než kolik činí rozdíl mezi výší vlastního kapitálu a výší základního kapitálu společnosti.**

Dalším předpokladem pro zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů je, aby ta **část účetní závěrky, která slouží jako podklad pro rozhodnutí valné hromady** o zvýšení základního kapitálu, **byla ověřena auditorem s výrokem bez výhrad**. Účetní závěrka pak nesmí být sestavena z údajů, které jsou starší šesti měsíců, počítáno ke dni rozhodování valné hromady o zvýšení základního kapitálu.

Pokud by mělo dojít ke zvýšení základního kapitálu na základě mezitímní účetní závěrky, nelze ke zvýšení použít čistý zisk.

Jak se nominální zvýšení projeví na vkladech dosavadních společníků

Zvýšením základního kapitálu z vlastních zdrojů se zvýší výše vkladu každého společníka v poměru jejich dosavadních vkladů, tedy zcela rovnoměrně, ledaže je ve společenské smlouvě připuštěna pluralita podílů a valná hromada rozhodne o vzniku nových podílů. **Ovšem budou-li vznikat nové podíly, musí se tak dít opět rovnoměrně, tj. všem společníkům**, s výjimkou případu, kdy se společník práva na nový podíl vzdá způsobem obdobným pro vzdání se přednostního práva na zvýšení základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti. Nebude-li chtít společník participovat na zvýšení základního kapitálu, rozdělí se jeho vklad poměrně mezi ostatní společníky. Jakákoli jiná dohoda společníků není připuštěna.

Usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu

Usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů obsahuje:

- a) částku, o kterou se základní kapitál zvyšuje,
- b) označení vlastního zdroje nebo zdrojů, z nichž se základní kapitál zvyšuje, v členění podle struktury vlastního kapitálu v účetní závěrce,
- c) novou výši vkladu společníka nebo výši nového vkladu společníka,
- d) určení podílů, připadá-li nový vklad na nový podíl,
- e) lhůtu pro odevzdání kmenového listu nebo pro převzetí kmenového listu, jsou-li podíly představovány kmenovými listy.

Zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku

Bez zbytečného odkladu po převzetí vkladové povinnosti společníky, případně budoucími společníky a po vnesení všech nepeněžitých vkladů (peněžitě vklady nemusí být v té době splaceny), musí společnost, resp. jednatel podat návrh na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku. Soud je povinen o takovém návrhu rozhodnout ve lhůtě pěti pracovních dnů od jeho doručení, resp. ode dne úplného odstranění jeho vad.

Lhůta 2 měsíců na podání návrhu na zápis nové výše základního kapitálu

Na tomto místě je nutno upozornit, že **jednatel musí podat návrh na zápis nové výše základního kapitálu do obchodního rejstříku nejpozději do 2 měsíců poté, co valná hromada rozhodla o zvýšení základního kapitálu, jinak dojde ex lege ke zrušení usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu a zániku vkladové povinnosti.**

Další důvody pro zrušení rozhodnutí valné hromady o zvýšení základního kapitálu a vkladové povinnosti jsou upraveny v [§ 218 odst. 1](#) a [§ 225 ZOK](#).

Bude-li zvýšení základního kapitálu zapsáno do obchodního rejstříku, je vkladatel povinen splnit svou vkladovou povinnost, i kdyby se ukázalo, že usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu nebo prohlášení o převzetí vkladové povinnosti je neplatné nebo neúčinné. To neplatí, pokud neplatnost usnesení valné hromady o zvýšení základního kapitálu prohlásí soud.

Copyright © 2000-2015 by Dashöfer Holding, Ltd. a VERLAG DASHÖFER, nakladatelství, spol. s r.o.
e-mail: info@infoportal.cz

Tento text pochází z on-line databáze Firma profi.

Více informací včetně možnosti objednání naleznete na adrese

<http://www.dashofer.cz/firmaprofi/>